

Datum

7 juli 2026

Ons kenmerkPZH-2026-893565733
DOS-2022-0003410**Bijlagen**

0

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Voortgangsbrief Ruimtelijke Puzzel Fysieke Leefomgeving

Geachte Statenleden,

De uitwerking van de Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland is in volle gang. Met de Ruimtelijke Puzzel Fysieke Leefomgeving brengen we de vele opgaven in onze provincie steeds scherper in beeld én in samenhang. In deze voortgangsbrief blikken wij kort terug op het afgelopen jaar, schetsen we waar we nu staan en kijken we vooruit naar de volgende fase. In deze volgende fase betrekken wij de aanpassingen van de herziening Omgevingsbeleid 2025, inclusief de door uw Staten aangenomen amendementen. Ook nemen wij de relevante moties die u op 3 en 10 juni 2026 hebt aangenomen mee. Vorig jaar hebben wij u op 15 juli 2025 ook een voortgangsbrief ([PZH-2025-874630799](#)) gestuurd.

Terugblik

Sinds de zomer van 2025 hebben wij stappen gezet in de verdere uitwerking van de Ruimtelijke Koers voor Zuid-Holland. Daarbij hebben wij ons gericht op drie samenhangende sporen: het opbouwen van samenwerking in de vijf gebieden (Duin- en Bollenstreek en Leidse regio, Veenweiden, Haagse regio, Rotterdamse regio en Delta), het versterken van het ruimtelijk InformatieFundament en het verder brengen van de afspraken met Rijk en regio.

Allereerst hebben wij gewerkt aan het versterken van de samenwerkingen voor de gebiedsgerichte uitwerking. In een intensief traject met partners (gemeenten, waterschappen en het Rijk) hebben wij, via meerdere bijeenkomsten, toegewerkt naar gezamenlijke afspraken over de samenwerking. De participatie met andere partners (denk hierbij bijvoorbeeld aan LTO en netbeheerders) wordt komend jaar verder vormgegeven. Deze afspraken zijn in maart 2026 bekrachtigd in de bestuurlijke overleggen Ruimtelijke Ordening. Daarbij is afgesproken om gezamenlijk te werken aan de gebiedsgerichte uitwerking van de Ruimtelijke Koers, inmiddels opgenomen als verkenning in de Lange Termijn Agenda (LTA), en om gericht doorbraken te realiseren op bovenlokale ruimtelijke schuurpunten. In april en mei van dit jaar is deze samenwerking verder gemarkeerd met een interne ambtelijke kick-off en het meenemen van stakeholders tijdens het Open Huis Omgevingsbeleid.

Parallel hieraan hebben wij gewerkt aan het toegankelijker maken en doorontwikkelen van het ruimtelijk InformatieFundament van de provincie. Dit InformatieFundament geeft inzicht in

het huidige ruimtegebruik, bestaande afspraken en de ruimtevraag op de lange termijn vanuit alle domeinen. Het vormt daarmee de basis voor integrale afwegingen en besluitvorming over de fysieke leefomgeving. Ook werken wij aan het beter inzichtelijk maken van de huidige en toekomstige ruimtevraag in Zuid-Holland. Door dit scherper in beeld te brengen, ontstaat beter zicht op samenhang en op mogelijke spanningen tussen ruimtelijke claims. Dit helpt bij het maken van integrale afwegingen, het voeren van het gesprek over verdeling tussen opgaven en gebieden en het ontwikkelen van consistent ruimtelijk beleid. Uw Staten krijgen te zijner tijd via een viewer toegang tot het InformatieFundament.

Daarnaast is voortgang geboekt in de samenwerking tussen Rijk en regio. Wij hebben verdere invulling gegeven aan de afspraken uit het Ruimtelijk Arrangement (NOVEX-spoor provincies) en de verbinding gelegd met de NOVEX-gebieden. Samen met het Rijk en regionale partners werken wij verder aan de uitwerking van deze afspraken, onder andere de VISTA-strategie (komt uit de ontwerp Nota Ruimte en staat voor: Versterken, Initiëren, Stimuleren, Transformeren en Accommoderen). Ook hebben wij een zienswijze opgesteld op het ontwerp Nota Ruimte. Bij de alinea “Afspraken met het Rijk” gaan wij hier nader op in.

Gebiedsuitwerkingen

Wij werken de Ruimtelijke Koers gebiedsgericht uit, zoals door u besloten bij vaststelling van het Ruimtelijk Voorstel. Daarbij zijn afspraken gemaakt over het proces om in co-creatie te komen tot vijf gebiedsuitwerkingen, waarin wij bestaande ambities op verschillende schaalniveaus vertalen naar concrete ruimtelijke opgaven en keuzes.

De gebiedsuitwerkingen bouwen voort op bestaande ambities en afspraken van provincie, gemeenten, regio's, waterschappen en het Rijk, inclusief nationale programma's. De focus ligt op bovenlokale en regionale vraagstukken en de samenhang daartussen. Lokale ontwikkelingen worden betrokken voor zover deze van invloed zijn op regionale keuzes.

In de gebiedsuitwerkingen brengen wij per opgave (wonen, werken, economie, water en bodem, natuur, energie, landbouw, mobiliteit en voorzieningen) eerst afzonderlijk de ruimtelijke vraag en ambitie in beeld. Vervolgens analyseren wij de samenhang tussen deze opgaven, waarbij koppelkansen en schuurpunten inzichtelijk worden gemaakt. Op basis daarvan werken wij toe naar integrale afwegingen en keuzes binnen en tussen gebieden. Voor de langere termijn verkennen wij hoe het werken met scenario's kunnen bijdragen aan het onderbouwen van deze afwegingen. Dit ondersteunt het maken van keuzes op de korte termijn en het bepalen van robuuste strategieën voor de lange termijn. Per gebied wordt een opgavenkaart opgesteld, een plankaart voor de komende vijf jaar en een strategiekaart met een doorkijk naar 20 jaar en verder. De kaarten worden periodiek geactualiseerd, zodat nieuwe inzichten tijdig kunnen worden verwerkt. De integrale keuzes en kaarten worden verwerkt in een volgende herziening van het omgevingsbeleid.

Co-creatie

Om te komen tot deze kaarten en de bijbehorende keuzes, is een atelierfase gestart. In deze fase werken gemeenten, waterschappen en provincie per gebied in co-creatie samen, onder begeleiding van een ontwerp bureau, aan de gebiedsuitwerkingen. Het offertetraject en de selectie van het ontwerp bureau zijn gezamenlijk met de gebieden doorlopen. De eerste ateliers vinden voor de zomer plaats. De kennis en kunde van onze organisatie wordt hierin actief benut.

Planning

Medio 2027 verwachten wij per gebied te kunnen beschikken over eerste versies van de opgavenkaarten, plankaarten en strategiekaarten. Deze vormen de basis voor verdere bestuurlijke gesprekken en het maken van keuzes binnen en tussen gebieden en opgaven. Dan verwachten wij u ook nader te kunnen informeren over de eerste resultaten van de gebiedsuitwerkingen en de contouren van de bijbehorende ruimtelijke keuzes. Op dat moment zullen wij ook aangeven op welke wijze en op welke momenten wij deze verder ter besluitvorming aan u voorleggen.

Parallel hieraan werken wij samen met het Rijk en regionale partners aan de verdere uitwerking van de afspraken uit het Ruimtelijk Arrangement en de VISTA-lijn, zodat nationale en regionale opgaven goed op elkaar blijven aansluiten.

Afspraken met het Rijk

In het kader van de nationale beleidsontwikkeling hebben wij een zienswijze ingediend op de ontwerp Nota Ruimte. In deze zienswijze hebben wij onder andere het belang van voldoende ruimte voor de opgaven in Zuid-Holland benadrukt en de noodzaak van het maken van samenhangende keuzes op nationaal en regionaal niveau. Daarnaast hebben wij in de zienswijze aandacht gevraagd voor:

- Duidelijke nationale keuzes;
- Een samenhangende uitvoeringsagenda;
- Een gezamenlijke uitwerking van de in de ontwerp Nota Ruimte geïntroduceerde transformatiestrategie voor het gebied aangeduid met de 'T' van Transformatie (de T uit de VISTA-strategie);
- Binnen de VISTA-strategie een vergelijkbare nationale strategie te ontwikkelen voor het landelijk gebied.

Een afschrift van deze zienswijze hebben wij op 9 december 2025 met u gedeeld ([PZH-2025-883076897](#)).

Daarnaast hebben wij verdere invulling gegeven aan de afspraken uit het Ruimtelijk Arrangement (RA) met het Rijk (NOVEX-provinciespoor). Voor een aantal onderwerpen uit het RA zijn de afspraken geactualiseerd, deze worden in september bekrachtigd tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL). Uw Staten ontvangen vanuit GS een terugkoppeling van het BOL, inclusief een afschrift van de betreffende Kamerbrief. De volgende onderwerpen zijn geactualiseerd:

- VISTA;
- Rondom water (en gerelateerd landgebruik);
- Brede Welvaart en gezonde leefomgeving.

De geactualiseerde afspraken moeten in samenwerking met onze partners verder uitgewerkt worden.

Voor de transformatiestrategie wordt in de tweede helft van 2026 door een kopgroep gewerkt aan een plan van aanpak die vooral de inhoudelijke scope en vraag scherp moet stellen naast uitgangspunten voor de governance, positionering en proces. De provincie is gastheer voor deze samenwerking, hiervoor wordt een fysieke werkplaats in het provinciehuis ingericht. Deze werkplaats is gericht op het ontwikkelen van de transformatiestrategie voor Zuid-Holland. De verwachting is dat de werkplaats begin 2027 wordt geopend.

Tot slot

De komende periode zetten wij vol in op de gebiedsuitwerkingen. De lopende atelierfase vormt daarin een belangrijke stap, waarin wij samen met gemeenten en waterschappen toewerken naar eerste integrale beelden van de opgaven, de samenhang daartussen en de bijbehorende ruimtelijke keuzes.

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen